

"Trzeci sektor dla Polski - rola sektora pozarządowego w rozwoju kraju"

Rekomendacje Forum Inicjatyw Pozarządowych oraz Dolnośląskiego Regionalnego Panelu Ekspertów będące odpowiedzią na zdefiniowane pytania:

1. Czym jest lub powinien być III sektor?
2. Co ma zmieniać III sektor?
3. W jaki sposób powinny być dokonywane zmiany przez III sektor?
4. W oparciu o jakie wartości powinien działać III sektor?

Ad.1. Czym jest lub powinien być III sektor?

Obszar rozwoju lokalnego.

1. Organizacje pozarządowe powinny być miejscem praktycznej edukacji tworzenia społeczeństwa obywatelskiego.
2. Organizacje pozarządowe powinny być w obszarze swoich misji przestrzenią do kreatywności, samorozwoju, uwalniania energii, rozwijania zasobów.
3. III sektor powinien budować pomosty między sektorami poprzez konkretne przedsięwzięcia, z partnerskim traktowaniem każdego podmiotu.

Obszar polityk publicznych.

4. III sektor powinien być partnerem w tworzeniu i rozwijaniu polityk publicznych¹ – powinien być włączany do tworzenia dokumentów, a nie tylko do konsultacji gotowych dokumentów.
5. Sektor powinien być organem opiniotwórczym i konsultacyjnym dla samorządu oraz administracji publicznej.
Uwagi, spostrzeżenia powinny być uwzględniane. W konsultacjach dokumentów powinno się stosować standard „uwzględniono uwagi”, „nie uwzględniono uwagi” wraz z uzasadnieniem. Powinno tak się dziać również na poziomie samorządów najniższego szczebla. Warto wprowadzić obowiązkowo wymogi/zasady dotyczące prowadzenia konsultacji społecznych tak aby nie były one pozorne.
6. Administracja samorządowa i rządowa powinna więcej zadań delegować organizacjom pozarządowym z pełnym ich finansowaniem zgodnie z konstytucyjną zasadą subsydiarności.

¹ Polityki publiczne można określić, jako dziedzinę systemowych, uporządkowanych działań państwa i jego obywateli, które – dodajmy – wypływają z wytworzonej zbiektywizowanej wiedzy i są podejmowane, aby rozwiązać kluczowe problemy zbiorowe. Wykonywane są one za pomocą szeregu specyficznych narzędzi, takich jak regulacje (prawne ale także samoregulacje różnych grup obywateli, czy biznesu) współpraca, argumentowanie, debatowanie, badanie, kształtowanie pozytywnych bodźców do przyjmowania oczekiwanych postaw, wskaźniki efektywności działań, ewaluacja, ekspertyzy, instytucje (urzędy publiczne oraz sieci współpracy organizacji społecznych) (w:) s. 13, Andrzej Zybala, Polityki Publiczne, Warszawa 2012.

Obszar rozwoju sektora pozarządowego.

7. Sektor powinien być stabilny i zrównoważony (dziś istnieje widoczny podział podmiotów III sektora). Powinna być większa szansa dla rozwoju małych i młodych organizacji. Konieczne jest wprowadzenie mechanizmów zapewnienia równości i możliwości pozyskiwania środków dla małych organizacji (to już częściowo działa przez regranting PAWF i w tym roku FIO). Możliwym rozwiązaniem jest wsparcie – opieka lokalnych i regionalnych Federacji w sytuacjach konfliktowych. Punkt kontrowersyjny – do dalszej dyskusji, w kontekstach jak rozumiemy stabilność i zrównoważenie oraz jak należy tą sferę rozwijać.
8. Sektor powinien być stabilnym i rozwijającym się miejscem aktywności zawodowej tworzącym warunki dla zatrudnienia. Warto aby organizacje pozarządowe powiększały kadry w ramach zatrudnienia subsydiowanego, tym samym zatrudniając również osoby bezrobotne (w tym wypadku konieczne są zmiany legislacyjne w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
9. Organizacje pozarządowe powinny być postrzegane jako miejsce zatrudnienia i miejsce pracy (należy wzmocnić wizerunek ngo jako równoprawnego pracodawcy na rynku pracy - INNEGO niż komercyjni prywatni pracodawcy).

Ad. 2 Co ma zmieniać III sektor?

Sektor pozarządowy powinien:

1. rozwijać edukację obywatelską – kreować aktywne wspólnoty lokalne w praktyce;
W tym kontekście powinien zdecydowanie mocniej współpracować ze szkołami wszystkich szczebli (potrzebne jest wprowadzenie programów budujących współpracę);
2. uczyć pracy zespołowej poprzez praktyczne działanie;
3. przedstawiać sposób myślenia Polaków z „jest źle na jest dobrze lub może być dobrze”;
5. uczyć odpowiedzialności;
6. budować więzi, relacje, poczucie wspólnoty;
7. uczyć tolerancji, szacunku i zrozumienia;
8. brać udział (realny) w ustanawianiu prawa. Ważne aby w procesie jego stanowienia brały udział różne organizacje (różne stażem czy wielkością);
9. Organizacje powinny monitorować działania i skuteczność realizowania polityk publicznych;
10. kreować rozwiązania dotyczące polityk publicznych (strategie, decyzje bieżące, plany);
11. kreować i wprowadzać innowacyjne rozwiązania;

12. koniecznie prowadzić edukację obywatelską w praktyce (praktyki, staże, ale również wolontariat, szkolenia i wszelkie formy współpracy np. ze szkołami w zakresie edukacji obywatelskiej).

Ad.3. W jaki sposób powinny być dokonywane zmiany przez III sektor?

1. Sektor powinien znacznie aktywniej zbierać potrzeby i pomysły od swoich beneficjentów, celem ich przedstawiania społeczeństwu oraz podmiotom mającym wpływ na rozwój lokalny i regionalny. Dziś nierzadko ów kontakt kończy się na etapie tworzenia organizacji.
2. Należy aktywnie zmieniać myślenie z MY – „III sektor” i ONI „sektor administracji” – na rzecz wspólnej odpowiedzialności za odbiorców i przestrzeń aktywności.
3. Konieczne jest budowanie rzeczywistego dialogu obywatelskiego – celem rozwiązywania problemów, a nie prowadzenia rozmowy dla samej rozmowy międzysektorowej.
4. Konieczna jest większa i systemowa współpraca samego środowiska NGO na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów.
5. Należy mocniej zadbać o włączanie osób aktywnych do istniejących organizacji.
6. Istnieje potrzeba jednoczenia się do realizacji konkretnych zadań środowisk lokalnych NGO z mieszkańcami i instytucjami.
7. Organizację muszą mocniej dbać o działalność misyjną oraz o swój zespół (organizacja to nie tylko lider!).
8. Istnieje konieczność tworzenia przyjaznych warunków dla rozwoju grup nieformalnych (niekoniecznie ich aktywność musi się wiązać z rejestracją w Krajowym Rejestrze Sądowym). Warto rozwijać używanie tożsamości przez zarejestrowane organizacje dla nieformalnych grup.
9. Należy w większym stopniu wykorzystywać aktualnie dostępne narzędzia do prowadzenia działań i realizacji celów.
10. Organizacje powinny mieć większy wpływ systemowy na działania realizowane we współpracy z państwem i samorządami (np. poprzez swoje reprezentacje).
11. Konieczne jest ułatwienie finansowania dla podmiotów (m.in. zmiana 1% tak, aby nie był konsumowany jedynie przez duże czy korporacyjne organizacje).

Ad.4 W oparciu o jakie wartości powinien działać III sektor?

Wartości obywatelskie (konieczne jest budowanie etosu wartości), takich jak m.in.:

- wolność,
- tolerancja,
- równość,
- solidarność społeczna,
- zaufanie,

- uczciwość,
- odpowiedzialność,
- wiarygodność,
- odwaga mówienia o problemach,
- odwaga mówienia o patologiach w III sektorze,
- uczciwość obywatelska (wskazywanie, że coś się dzieje źle w otoczeniu nie powinno być traktowane jak donosicielstwo),
- sektor podążający „ku wolności” tj. poszukujący i kreujący wolności demokratyczne,
- dialog,
- współpraca,
- jawność,
- przejrzystość.